

ščina učni jezik; v ljudskih šolah učilo bi se v slovenskem jeziku, nemškega učili bi se le oni otroci, katerih stariši to želé. V uradih, ki so podvrženi deželni vladi, bil bi pri nas poslovni jezik slovenski.

In ravno tako moramo imeti Slovenci jedno višje deželno sodišče, sodstvo sploh pa ima na zemlji slovenski biti tako uravnano, da nam bode v resnici služilo; odvetniki na Slovenskem imajo biti združeni v svojo kamero itd. Vse to in česar še nismo omenili, pa nam mora biti izrečeno v zakonu; za izvršitev tega zakona skrbeli si bomo potem že sami. To je torej naša »Združena Slovenija«, in jedino v njej je rešitev našega naroda. Kar zahtevamo, se da doseči, ker ne ruši zgodovinskega obstanka kronovin, ker leži v okviru zahtev vladne večine, koje so cesar odobrili, in ker vsak pravično misleči človek uvidi, da nam Slovincem z Nemci in Lahi kulturno skupno živeti ni več mogoče.

Kdor velike koristi »Združene Slovenije« ne ve ceniti, naj pomisli, koliko duševne sile se bo prihranilo in obrnilo na stvari, ki so nam najpotrebnejše in prekoristne, dočim se sedaj potratijo zgolj za učenje blažene nemščine in za boj, ki ga bijemo, da si ohranimo, kar je našega. Tudi v »Združeni Sloveniji« bomo znali mnogi nemški, ali učili se je bomo, kakor nam naša zdrava pamet in kolikor nam korist veleva. Zdrava pamet pravi: Najprej se nauči dobro hoditi, potem se lahko učiš z drsalkami po ledu se voziti; najprej se nauči dobro svojega jezika, potem se lahko učiš in uči se, le koristilo ti bo, drugega, recimo nemškega ali laškega. Vsi Nemci, kolikor jih je, uče se najprej svojega jezika, tako vsi Angleži, vsi Francozi, vsi Lahi, sploh vsak narod, in rekli bi, da je nečloveško, da je noro, otroku drug jezik vsiljevati, dokler svojega materinega ne zna; in le Slovenec bi naj bil ono bitje, za koje še trohica pameti ne velja, in to le zlobnemu in samogoltnemu Nemcu in Lahu na ljubo in na korist!

Če nimamo toliko ponosa, da se upremo sovražnikoma, ki hočeta po vsej sili z nami ravnati proti vsaki človeški pameti, proti vsakemu naravnemu in človeškemu zakonu, vrh tega pa zgolj v to, da nam iz rok spravita naše imetje, našo zemljo, potem nismo vredni, da živimo. Vsaki stvari, tudi najmanjši, dal je Stvarnik neko sredstvo, po katerem si ohranjuje zakonito naravnost svojega bitja, če jo tuj upliv v naravnem razvoju moti; in mi bi se ne branili? V »Združeni Sloveniji« pa tudi ne bo tolike sile za nemščino in laščino; od jedne meje do druge, od Spilfelda do Trsta in od Šmohorja na Gornjem Koroškem do Hrvaškega se bo govorilo s teboj, kakor smo rekli že gori, pri vsakem uradu slovenski, in tudi tujci se bodo učili našega jezika, ker se brez njega na naši zemlji ne bode dalo izhajati. Ljudje božji! V »Združeni Sloveniji« se bo videlo, kaj Slovenec zmore; ne pozabite, da so naši fantje, ki se učé poleg Nemcev in Lahov v nemškem in laškem, toraj v tujem jeziku, vedno ali vsaj navadno pred temi; ne pozabite, da so naši delavci, bodisi v rudnikih, bodisi v tovarnah, naši posli pri tujcih v visokem čislju; ne pozabite, da so Slovenci kot uradniki vsled svoje bistroumnosti in spretnosti na glasu! Končajmo: Slabo se nam sedaj godi; vsak ječi pod težkim bremenom. A prvi pogoj za to, da bo nam gmotno bolje, je, da se duševno oprostimo. Zatorej bodi »Združena Slovenija« naša nada, naš cilj! *) (Konec prih.)

Opomba. V zadnji številki vrnila se je v ta-le spis neljuba pomota; v pred- oziroma predpredzadnji vrsti stojé namreč besede: »za vso slovensko zemljo velja jeden višji šolski svet«, ki se pa naj izpusté.

Cerkvene zadeve.

Inštalacija pri Sv. Marjeti ob Pesnici.

Dan 13. junija je bil za marješke župljane dan posebne radosti. Ta dan so bili namreč tukajšnji provizor, čast. gosp. Jernej Frangež, umeščeni za župnika. — Na predvečer v prvem mraku sta se razsvetila zvonik in slavolok. Ko potem zapoje veliki zvon, opominjajoč verne k molitvi in počitku po tedenskem trudu, pokazali so se na obzorju domače županije na vseh štirih straneh sveta prekrasni slavo-kresi. Za tem se je oglasila strelba na 6 krajih. Pokalo je iz blizu 100 topičev in vrli fantje so tekmovali med seboj, ter si prizadevali prekositi drug drugega.

Večdnevni veter je utihnil in s temnimi oblaki prepreženo nebo se je pričelo na severju vedriti, obetajoč nam lepega in veselega novega dneva. Da, zares, veličasten in ganljiv prizor! Kaj takega se ne da popisati, sam mora navzoč biti in videti. — Trijančenje zvonov, gromovito pokanje topičev, zraven tega velikanski kresi, temota noči, mir narave; a ljudstvo si je trumoma ogledovalo vse to, kar so domači fantje, deloma tudi posestniki pripravili v čast novemu župniku.

Drugi dan na vse zgodaj nas je zbudilo streljanje topičev, katero se je razlegalo daleko na okrog. Okoli pol 10. ure zbralo se je precejšnje število v belino oblečenih deklet z vencami na glavi in ogromna množica ljudstva pri slavoloku, na katerem je bilo brati sledeče v narodnih barvah:

Tisočkrat pozdravljeni v naši sredini!
Udani šmarjetski Vam kličejo sini. — in

V Bogu se župnija veseli,
Ker poroko nov pastir slavi.

Okoli 10. ure prišli so iz župnišča novi gospod župnik ter šli v veličastnem sprevodu, spremljani od č. gospodov duhovnikov, od sorodnikov in v belino oblečenih deklet v prekrasno okinčano župnijsko cerkev, kjer so sledili po nazivanju sv. Duha običajni cerkveni obredi.

Po umeščanju novega častitega gospoda župnika so imeli preč. gosp. stolni župnik in dekan, Filip Bohine, cerkveni govor. Z jednatimi besedami so občinstvu razložili pomen napominanih obredov. Nato je sledila sveta maša, pri kateri se je slovesno pelo in pri kateri je svetilo 12 svečarjev-domačinov, katerih prsi so bile okinčane z vojaško kolajno. Ti že deloma osiveli možje so se bojevali svoječasno na raznih bojiščih, s Francozi, Lahi, Danci, Prusi, ustaši v Dalmaciji in Turki v Bosni. Po cerkvenem opravi se je vrnil sprevod v istem redu v župnišče, na katerem so se nam dozdevale zapisane besede gosp. bogoslovca Z. v Mariboru:

Ave! Dobro došli v hiši tej,
Ki domovje bode Vam odslej!

Gospodarske stvari.

Peronospora ali strupena rosa ter način, kako se tej bolezni obraniti.

(Govoril dne 27. maja na podučnem shodu središkega bralnega društva „Edinost“ Anton Kosi, učitelj in posestnik v Središču.)

Uvod.

Razun pšenice nima za kristijane nobena druga rastlina tolikšne veljave, kakor vinska trta. Kristus sam, ki je v najsvetejši daritvi pričujoč v podobi kruha in vina, ni mogel najti za prisposodbo blažje rastline mimo vinske trte. »Jaz sem vinska trta in vi mladike«, rekel je božji Učenik; »kdor ostane v meni in jaz v njem, on rodi veliko sadu«.

Vinska trta je vzbudila že v najstarejših časih pozornost človekovo, in umetnost stiskati iz njenih jagod sok, bila je znana že več kakor 2000 let pred Kristusom, zakaj že sv. pismo nam pripoveduje, da je oče Noe sadil trto in se napil sladkega vinca.

Prvotna domovina ali pradomovina dandanes tolikanj priljubljene vinske trte pa se išče, kakor zibel človeštva, v Aziji in sicer v Kavkazu, kjer se nahajajo še dandanašnji najlepše in največje trte, ki rodé po 5—7 kg težke grozde; na jednem takem grozdu ima cela obitelj dovolj zobati.

V Evropo so prinesli vinsko trto Feničani in sicer na južno Francosko, pozneje so jo zasadili tudi na Grškem in odtod se je raznesla po Italiji. Rimski cesar Domicijan je bil sicer prepovedal trto, a dobri cesar Prob*, ki je sam rad vino pil, zapovedal je saditi jo za Renom in po Panoniji. Takrat so jo nasadili tudi po Slovenskem, Hrvaškem in po Ogerskem.

Vinoreja je vzbujala zlasti pri omikancih vedno večjo pozornost, in naposled je ostala predmet natančnega opazovanja in raziskovanja. Tudi država je kmalu spoznala veliko važnost vinoreje; osobito duhovniki po samostanih so se poprijeli z vso marljivostjo in vnetostjo zasajanja primernih prostorov s toli priljubljeno vinsko trto. Pri določevanju zemljič za vinograde so imeli ti uzorni vinorejci mnogo sreče, tako, da lahko rečemo: prostori, katere so zasadili gospodarski zavodi duhovnikov z vinsko trto, so v vsakem oziru za gorico najugodnejši in trs na njih še dandanes dobro uspeva, dasi je morebiti že dolgo dolgo v drugih rokah.

Vzpodbujeni po raznih gospodarskih zavodih duhovnikov, začeli so polagoma tudi mnogi drugi posestniki zemljišč — sprva seveda le premožnejši — pečati se s trtorejo. Kdor je gleštal le količkaj primerne prostora, nasadil je trto in ustanovil gorico, katera mu je pomagala gospodariti, pri tem pa ga je tudi razveseljevala, ako je vedel ž njo lepo in umno ravnati. Da, tudi razveseljevala je človeka, zakaj skušnje in vednosti so tekem časa pokazale vinorejcu pota, po kojih je moči povzdigniti nezrel vinski sok na najvišjo stopinjo popolnosti in zlahčnosti — in tako se vinska kapljica dandanes po vsej pravici imenuje najblažja pijača v dolini solz, zakaj ona nam, da govorim z našim pesnikom Prešernom:

..... oživlja žile,
Srce razjasni in oko
In vtopi vse skrbi,
V potrhih srcih up budi.

Kako resnične so te besede pesnikove, čutil je gotovo že vsakdo izmed nas, bodisi, da mu je utrujenemu in onemoglemu od dela, dal požirek vina novih močij, bodisi, da je vzbudila zlata kapljica v njem novih upov, ki so mu utolazili srce, ko so ga trle skrbi vsakdanjega življenja, ko je bridka žalost prošinjala njegovo notranjost in se mu je zdel ves svet pust...

Vinska kapljica je bila že od nekdaj v krepčilo in v tolažilo, pa tudi v zdravilo ubogemu človeštvu, zlasti če se je uživala zmerno in o pravem času. Zato pa ga skoraj tudi ni predmeta, koji bi pesniki raje opevali, kakor blaženo vinsko trto in nje ognjeni sok. Zlasti Slovenci, kojih večina prebiva v »srečni deželi, ki vino rodi«, se moremo ponasati z bogato obilico najraznovrstnejših zdravic ali napitnic, ki govore več ali manj vse »od vinca sladkega, ko solnce čistega«.

Vse te napitnice imajo svoj začetek seveda še v oni blaženi dobi, ki so bili našemu kmetu odprti še na vse strani viri blagostanja, tako, da je gojil vinsko trto ne toliko zbok velikega haska, marveč bolj sebi v veselje in prijateljem na ljubo, s katerimi se je pri zlahčni kapljici često zabaval in razveseljeval.

* Prob je vladal od 276. do 282. l. po Kr.

Žalibog, da so oni zlati časi minoli ter se spremenili v dōbo, ko skoraj vsak vinogradnik že nestrpno pričakuje jeseni, zanašajoč se, da mu trgateg ne bode samo povrnila in poplačala za vinograd izdanih novcev ter truda, ampak, da mu bode dobiček pomagal zamašiti še marsikatero drugo luknjo v njegovem gospodarstvu.

Da dobiva vinarstvo zlasti v poslednjem času vedno večjo veljavo in da prinaša vinska trta mnogo denarja v deželo, to se pač ne da tajiti. Le pomislimo, koliko novcev pride vsako leto samo v naš, t. j. ormoški okraj, za vinski pridelek in naj si je isti še tako slab in na videz nerabljev. (Dalje prih.)

Sejmovi. Dne 26. junija pri Sv. Križu na Murskem polju in v Cmureku. Dne 28. junija pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju in v Jurkloštru. Dne 30. junija v Zrečah, Gomilici, pri Sv. Petru pri Radgoni, na Spod. Polskavi, pri Sv. Bolfanku v Slov. gor., v Olimju in Rajhenbergu. Dne 1. julija na Bregu pri Ptuj (za svinje). Dne 2. julija v Petrovčah, na Tinskem, v Vildonu, na Ptujski gori, Polenšaku, v Št. Ilju pod Turjakom in na Remšniku.

Dopisi.

S Teharjev. (Zborovanje) našega mladega slov. katoliško-političnega društva na binkoštni ponedeljek je bilo jako živahno in zanimivo. Prvo točko: »našo avstrijsko ustavo« je bil lepo pojasnjeval gosp. Hribar, razlagajoč posebno, koliko krivice nam Slovencem dela ta po nemško-svobodnjaškem kroju prirejena ustava. Oglasi se potem neki delavec in vpraša, zakaj niso naši poslanci v tem zasedanju nič dosegli. Odgovori mu društveni načelnik: Ministerstvo je priredilo dva ukaza za Češko in Moravsko, da se zgodi vsakemu vsaj približno vsa pravica pri uradih. Kapitalistični svobodnjaki in nemški narodostnjaki so se jima uprli z vso mogočo divjostjo: ropotali in razgrajali so, da ni bilo mogoče dalje zborovati, če prav so zlasti naša slovenska krščanska zveza in krščanski socialjci predložili prav zelo važne predloge v korist kmetom in delavcem. Žal, da so tudi socialni demokratje, ki so pokazali o vsakej priliki, da jim je samo za svojo agitacijo, ne pa za pravo vzboljšanje delavskega stanu, pomagali svojim kapitalističnim »dobrim bratcem«, da se je onemogočila vsaka potrebna preosnova. Ker je bil društveni načelnik izjavil, da ima vsak, tudi neud, prosto besedo, razvila se je o tej priložnosti o krščansko-socialnem in socialističnem gibanju daljša razprava. Spoznali smo pri tem, da je v Celju krščansko-socialni živelj zelo močan; samo zbrati je treba posamezne ude in ustanovi se krepka krščansko-socialna stranka v Celju. Oglasila sta se tudi dva delavca, ki se sama imenujeta socialna demokrata, a vendar nista, ker stojita trdno na krščanskem temelju; motila sta se samo v tem, da mislita, da so demokratje ravno tako pošteni, kakor sta ona sama. Med živahnim pritrjevanjem je posnel načelnik vso to razpravo v kratek obsežek: Vsi smo v bistvu istih mislij — »vsi ste moji«, če prav nekateri več ali manj podpirate nam vsem nasprotno socialistično stranko. (Konec prih.)

Iz kozjanskega okraja. (Volitve v okrajni zastop.) Slavno c. kr. namestništvo je dne 14. junija razpisalo volitve v okrajni zastop, ker je njegova doba že potekla. Skupina veleposestva voli dne 9. avgusta ob 9. uri predpoldne in sicer 11 zastopnikov. Skupina trgov voli dne 10. avgusta in sicer Kozje 4, Pilštanj 3, Podšreda 3 in Podčetrtak 2 zastopnika. Skupina kmečkih občin pa voli dne 11. avgusta 11 zastopnikov. Gospod